

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre	2 "

Felelős szerkesztő és laptulajdonos

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1 c
földszint balra. (Piacz felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a Thaisz-nyomdában Thaisz
Arthur papírkereskedésében (Piac-u.)

Szövetségeseinkhez

— Aka Gündüz török költeménye. —

Ford.: *Kunos Ignác dr.*

A Debreczeni Csokonai Kör felolvasó ülésén előadta: *Halassy Mariska.*

Szívetek dobbanó verését el nem hunyó tűzzel érzem én önnön szívemben. A szeretet és lelkesedés régi mondái remegtetik tán meg? Azt az egyszerre való lüktetést, mely ugyanegy pillanatban dobogtatja össze a szívetek, minő menyinyei hatalom, melyik égi dzsinn füzi egybe?

Vajon töletek hozza e hozzám, avagy tölem viszi-e hozzátok?

Ismerem azt az erőt, mely a ti lelketeket élteti. A ti nagy lelketeket, melyeket a végtelen végeség sem bírhat betölteni. Ez az erő a győzedelmek megsóvárgott vágya. Hisz az én erős, régóta szomorú és vért síró lelkemben ugyanaz a hang kiáltoz elő.

Nosza menjünk és keressük a mieinket, a szereteteinket. Menjünk keletre, menjünk nyugotra, menjünk hófedte hegyekre és patakozó pataku fővényes földekre. Az út, melyet hősi kardotokkal meghódítottok, az Igazság országába vezet.

Velejtek együtt vágyok én, jertek, vigyetek. És vissza ne forduljatok uljáról annak a földnek, mely hatalmunknak meg nem hódol.

Nem vereső vér az, mely ellenségeinknek golyók átluggatta kebeléből, fegyver fakasztotta sebéből kipatazkzik. A megszabadításra váró emberiségnek évszázadok óta egybegyülemllett — könnyei azok. Jertek hát, jertek. És mielőtt szívünk szent szerelmével, lelkünk égő lehével fel nem szárítjuk őket, ne oltuk ki lobogó tűzünket.

Ti hősök, ti bajnokok, ti Istennek emberei vagytok. Oh nyugot ifjú hősei, kik lelkes énemet teljesen betöltitek, éreztétek meg, hogy én Oszmán ivadéka vagyok, ifjaknak ifja vagyok.

Jertek hát jertek, szorítsuk meg egymás szablya suhogtató, fegyver durrogató vasmarkát; Hadd Hadd ölelkezzék össze a bennök rejtőző isteni őserő.

Barátom te német vitéz, testvérem te magyar hős, miénk az élet és miénk a szent hivatás, hogy ezt a régi véres világot békéssé, nyugodalmassá varázzsoljuk. A messze távolból elősikongó hangokban nem az ágyuk dübörgése dörgedez elő, hanem a történelem kaczagása. Kaczag öröme-

ben, mert látja, hogy ime ébredezőben az emberiség igaza és az igazak erkölce.

Oh selyemfürtű ifju barátaim, mikor a győzelem angyalának érkeze égne emeli a ti büszke daczos feejleket, idegen földeknek hulljanak le reá virágjai. És amikor én a Kaukázus rengetegeiben törtetek előre, rólatok akarok dicsőítő dalokat zengeni.

Oh ti aransarkantus daliás hősök, kik rózsák kértjévé varázzsoljátok a sivó pusztaságot, mi helyt azt dobbanó lábaitokkal megdobbantjátok. Mikor a hatalom és dicsőség égi Istenaszszonyának napberagyogta felhőparipája partot ér, félős félelemmel álljon meg a Volga. Soraitoknak utat hadd nyisson, hadd álljon meg a folyása. Én meg azon a szent éjszakán, a datolyapálmák holdsugaras levelei alatt, rólatok akarok a lassan loccsanó Nilusnak hősök regéjét regélni.

Nyujtsátok hát kezeteket, ti ifju teventék, rajta hát előre. Előre, amig csak e világból, Istennek szép világából, nyereség, gyűlölség és elenség ki nem pusztul...

Allah szent nevében előre!!!

DONOGÁN ÉS SOMOSSY

DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

SZOMORU IDŐKET élünk. Miután takarékoskodnunk kell az élelmiszerekkel, bekövetkezett a liszt- és kenyérutalványok keserves napjai. Miután minden ujítás megrázkódtatásokkal jár, nem csodálkozhatunk azon, ha az első utalványkiosztások nagy zavarokkal voltak összekötve. De hibáztatni nem lehet voltaképen senkit. Sem a közönséget, mely a körülményekből kifolyólag ideges lett, sem a sajtót, mely a közvéleményt tolmácsolván reformokat sürgetett, a hatóságot sem;

amelynek egyik napról a másikra kellett helyt állani a fontos ujjításokért. Ha valamire el lehet mondani, ennél a dolognál kétszeresen áll annak a közmondásba rögzített filozofiai aperszűnek az igazsága, hogy: Minden jó, ha a vége jó. Már pedig végül a kenyér és lisztutalványok kiosztása is belezökent a rendes kerékvágásba. Mindenestre sokat tanultunk. És minden tapasztalat a mellett szól, hogy sok emberi hibáinkat legyőzhetjük egy kis jóakarattal, felebaráti szeretettel és türelemmel.

AZ ÉLET színjátékaiban, amint azt Névy és jó öreg Zvorényi »Poetiká«-ja olyan szépen kifejti a tragikumot a komikumtól csak egy hajszál választja el. Sokszor pedig mikor ez a két színpadi elem összekeveredik, mint kevert lisztből a hadikenyér, azonképen előáll az isteni tragikomikum. Mialatt a debreczeni közönség tülekedett a városházán a kenyér, lisztcedulákért, egy asszonyosság zürzavaros kétségbeesett lelkiemocióit fizikai fájdalmak váltották fel s hogy el ne felejtse Debreczen a megpróbáltatások eme nevezetes napját, két gyönyörű gyerekkel áldott meg a jószagos Isten ő nagyságát. De isteni jeladásnak tekinthetjük eme ikeráldást arra nézve is, hogy — nem kell félnünk az elnéptelenedéstől. Ugy tudjuk, az ujszülött mindenike fiu, tehát majdan vitéz hazafi lesz belőle. Mintha ez a különös esemény hirdetője lett volna az Irás ama figyelmeztetőjének: »Ne féljete az Isten, aki felruházza a mezők liliumát, gondoskodni fog ti rólatok is.« Ne csüggedjünk tehát. És különösen ne türelmetlenkedjünk.

KUBELIK JÁNOSNAK azt szokták a szemére vetni a kritikusai, hogy nincsen szíve, csak gyémánttá fagyott briliáns, utánozhatatlanul páratlan technikája. Hát Kubelik polgártárs a héten elhozta hozzánk a szívét s megmutatta, hogy van: Sőt, hogy ide huz magyar (sőt debreczeni szép asszonya révén is) mihozzánk. A művészet lehet nemzetközi, de a lelke magyarrá lett s gyönyörűséges megnyilatkozása az asszonya iránti végtelen szeretetének, hogy annak szülővárosába sietett először a hadsegélyezés javára hangversenyezni. Tette pedig ezt ő, aki millióit külföldön szerezte nyiretyűjével, hófúvásos, zivataros rossz vonatközlekedéses időben, Püspökladányból auto mobilon Debreczenbe vergődve anélkül, hogy nagyon kérkedett volna a hírével. A szívével, a mit megtagadtak tőle a kritikusai, amit eddig csak a debreczeni Széll Marianne tudott, hogy van s a mely először szólalt meg abban a városban, mikor Marianne grófnét meglátta másfél évtizeddel ezelőtt s most a héten, mikor ötödik gyermeke s első fia születése után úgy érezte, hogy ő első sorban is debreczeni polgár Kubelik János.

AMULVA hallgattuk a kiváló hegedűmestert akinél tökéletesebben nem interpretálta a világon Paganinit senki. De ugyanakkor csodálkozva hallottuk Havas Gáborné urasszonyt, aki pár eszten-

dő alatt igazi művésznővé lett. Hangja bársonyos finomsága csak szinesedett, értelmezése művészi izlésüvé vált. Csodálatos szép szövegkiejtése s feltűnt. Akár hangversenyen körutra indulhatna készségeivel.

ZOLTAI LAJOST, a debreczeni Városi Múzeum tudós őrét, aki még álmodni is sok száz éves kőkorszakbeli ibrikéssel s rozsdás templom vagy monitor kulcsokkal álmodik, gyönyörűn — szép szavu elismerésben részeltette a miniszter. Zoltai Lajos ugyan maga a szerénység megtestesült fogalma, de azért azt hisszük, ennek a kitüntetésnek jobban örül, mint ha a lipótvárosi Bazilikát iratta volna telékkönyvileg rá a kincstár. Először, mert a Bazilikával aligha tudna mit kezdeni. (Még ha a fundamentumait felásathatná, csak hogyan) másodsor, mert saját városa: Debreczen ugyancsak szűkmarku ő hozzá a kitüntetésekben s anyagi elismerésekben. Azaz, hogy — csak volt. A miniszteri kitüntetés ime rámutatott az ő szerénységének kiváló értékességére. A debreczeni városi múzeum az ő ambíciózus lelkének legszebb gyermeke. Adja az ég, hogy ez az immár felserdült gyerek gyarapodjék, erősödjék Zoltai bácsi lelki gyönyörűségére s a magyar kultúra és tudomány javára.

A CSOKONAI KÖR aranykönyvében a legszebb lapra írhatja azt a remekül rendezett felolvasó ülést, melynek anyagi jövedelme a török »FELHOLD«, erkölcsi sikere pedig a KÖR javára szolgált. Török testvéreink együtt küzdenek velünk ellenségeink ellen, az ő humanus intézményüket pártolni mindannyiúnknak számára hazafias kötelesség. A műsor gazdagságáról beszámolt a napi sajtó. Mi csak a Halassy Mariska által elszavált gyönyörűséges török verset emeljük ki abból, melyet Kunos dr. tudós akadémikusunk fordításában lapunk vezérhelyén közlünk. És még egy mulasztást pótolunk. Erlich József zenetanár csodálatos szervezőképességét méltatjuk itt soron kívül. Bámulatos mit faragott ki hozzáértő művészi ambíciója, türelmes készsége az »Egyetértés zenekarából. A városi zenekar kérdését ime ezen az alapon megoldotta. A Szávay-Gyula s dr. Kardos Albert páratlan tevékenysége a Csokonai kör élet keretében nem szorul külön felemlítésre.

A VENDEGLŐS IPARTÁRSULAT elnököt választotta a héten. Márkus Jenő a Társulat ambíciózus, fáradtságot nem ismerő régi elnöke nyugalomba vágyott. Hálás elismeréssel félévtizedes működése után elbúcsuzott tőle az Ipartársulat s Németh Andrászt választotta meg, aki nagyon helyesen jegyezte meg elnöki megnyitójában, — hogy, eddig a közkatonák közt küzdött, de a zászló alatt s a csapattól sohasem maradt el. Az ő megválasztása nagy nyereség az Ipartársulatra, amelyre fontos feladatok megoldása vár a szakipar érdekében.

SZENTGYÖRGYI MÁRTA fényes művészi sikerei uralták az elmúlt hét színházi estéit. A »János vitéz« reprimé alkalmából minden dicséret megilleti az ő gyönyörűségesen eredeti Kukorica Jánosát. Sok művésznőt, fővárosi vendégszerelőket is, láttunk ebben a szerepben, de Szentgyörgyi Márta mindeniket feledtetni tudta. Művészetének intellektuális kiválóságai sok újszerű és artisztikus ötlettel gazdagították ezt a tözsgyökeres magyar alakot, melyet a meseszerűségnek, az elképzeléseknek poetikus verőfényével világított meg. A többi szereplők közül Teleky Ilona szépen előadott énekszámáival, Balázs Bálint sikerült alakításával s Kassay Károly jóízűségével váltak ki.

SKI A HÁBORUBAN. A hegyekben megindult erős havazás most a skit is besorozza a katonai eszközök közé. A ski ugyanis megakadályozza a hóba való besüppedést és lehetővé teszi hogy a gyalogság télen is haladhasson olyan vidékeken, amelyeken máskülönben minden haladás ki volna zárva és minthogy a skifutó nincsen az uthoz kötve, csak az ember és ló által nem járható fölülethez, a katonai operációk köre ezzel jelentékenyen meg bővül. Az európai hadseregek-nél használatos ski Norvégiából származik, amely hosszú alakjánál fogva katonai célokra legalkalmasabb. Ilyen skivel a harcszerűleg felszerelt katona nagyobb fáradtság nélkül 7—8 kilométert tehet egy óra alatt. Sőt nehezebben járható területen is megtesz annyit, mint a jó gyalogos jó országuton. Hegynek föl is éppen úgy haladhat, mint a gyalogos a szerpentin uton, völgynek le pedig sokkal könnyebben, mint a gyalogos. — Száz kilométeres megerőltetett napi menet, kedvező talajon nem ritkaság a katonai skifutónál.

1855—1915.

Árverési hirdetés.

Debreczen szab. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező alább nevezett üzlet és lakhelyiségek a *folyó évi március hó 20. napján azaz szombaton délelőtt 9 órakor a városháza nagytermében* megtartandó nyilvános árverést fog tartatni.

A bérleti idő tartama az 1915. évi május hó 1-től az 1918. évi április hó 30-ig terjedő három év.

1. A Simonffy-utca 1. sz. bérházban levő 6. sz. üzlethelyiség. Kikiáltási ár 700 korona.

2. A Simonffy-utca 2. sz. bérházban levő II. em. 8. sz. lakás, amely 4 szoba, 1 előszoba, kony-

ha, kamara, fürdőszoba és mellékhelyiségekből áll. Kikiáltási ár 1800 korona.

3. Ugyanazon bérházban levő 7. sz. üzlethelyiség. Kikiáltási ár 600 korona.

4. Ugyanazon bérházban levő 10. sz. üzlethelyiség. Kikiáltási ár 1177 korona.

5. Ugyanazon bérházban levő 16. sz. üzlethelyiség. Kikiáltási ár 660 korona.

6. A Zenedei épületben levő egyik Vár-utca felőli üzlethelyiség. Kikiáltási ár 1000 korona.

7. Az ugyanazon épületben levő Vár-utca felőli üzlethelyiség. Kikiáltási ár 500 korona.

8. Bethlen-utcai 13. sz. háznál levő 2 szoba előszoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás. Kikiáltási ár 520 korona.

9. Az ugyanazon házban levő 2 szoba, konyhából álló lakás 450 korona.

10. Az ugyanazon házban levő 2 szobás, konyhából álló másik udvari lakás 400 koronáért

11. A Bethlen-utca 39. sz. házban levő egy szoba, konyha, kamarából álló utcái lakás. Kikiáltási ár 336 korona.

12. A Simonffy-utca 41. sz. házastelek. Kikiáltási ár 1400 korona.

13. Késes-utca 44. sz. házastelek. Kikiáltási ár 850 korona.

14. Ajtó-utca 15. sz. házastelek. Kikiáltási ár 1000 korona.

15. Teleky-utca 66. sz. házastelek. Kikiáltási ár 300 korona.

16. Hadházi-ut 16. sz. házastelek. Kikiáltási ár 1000 korona.

17. Wesselényi-tér 10. sz. házastelek. Kikiáltási ár 1200 korona.

18. Luther-utca 13. sz. házastelek szőlővel együtt kikiáltási ár 500 korona.

19. Vendég-utca 4. sz. házastelek. Kikiáltási ár 600 korona.

20. Gólya-utca 2. sz. házastelek. Kikiáltási ár 1000 korona.

21. A Piacz-utca 26—28. sz. bérházban levő IV. em. 23. sz. lakás, mely egy szoba és kiozettből áll. Kikiáltási ár 400 korona.

Árverés alkalmával a kikiáltási ár 10 százaléka az árverés napján, az árverelő bizottságnál készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban bánatpénzül leteendő.

Az árverési feltételek a számvevősnél, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1915. márczius 11.

A városi tanács.

TÖRLEY
TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piacz-utca 16. szám. (Saját palota.)

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-
állomány nyolczmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltószámitolás, törlesztés és
jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áraktár,
Safe-deposit (mágnletét pénztár.)

Affiliált intézetek: Kabbai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospércs.

APOLLO
MOZGÓSZÍNHÁZ

Szombaton és Vasárnap

3, 5 és 7 órakor fél, 9-kor rendes helyár

Herperia.

A milánai színház művésznője-
nek felléptével.

Kitünő kísérő műsor.

Villamos bevezetések

motorok, csillárok javítások
mélyen leszállított árban —

Földvári Mór

Széchenyi utca 55.

Telefon 168.

Nem fáj a feje másnap ha

„LITKE“ pezsgőt iszik.

Külsőleg és belsőleg egyaránt legbiztosabb
hatásu háziszser a

Próbaüveg 40 fill PALMA

Kapható: Dr. SZELENYI ÁRPÁD

gyógyszerésznél

Debreczen, Piacz-utca 30. szám.

Világháboru térképek

a legújabb és a legjobb kiadásban kaphatók THAISZ ARTHUR
papirkereskedésében. Eredeti bolti áron már 12 fill. kezdve.

Tábori borítékok

2 fillérjével kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében
Bika-szálloda mellett. - - - - Szintén 2 fillérjével kaphatók a

Térképzsászlócskák